

معنای نبوت نزد ابن‌سینا^۱

سمیه قاسمی نراقی^۲

سید مصطفی محقق داماد^۳

چکیده

در فلسفه اسلامی نبوت و رسالت با دو اصل عقل و خیال تبیین می‌شود. ابن‌سینا نبوت را دارای سه مرتبه دانسته است. نخستین مرتبه، مختص کمال عقل قدسی و قوه عقل نظری است. مرتبه دوم مختص به کمال متخیله و در نهایت هم نبوت مختص به انفعالات خاص جسمانی و قوای محرکه است. وی کمال متخیله را برای تحقق نبوت کافی می‌داند. اهمیت دادن به متخیله در تبیین معنای نبوت می‌تواند راه را برای وارد شدن تخیلات شخصی نبی به حوزه وحی و دریافت و انتقال آن به دیگران بگشاید. اما در فلسفه شیخ‌الرئیس متخیله هر چه قوی‌تر باشد، می‌تواند دریافت‌های خود را دقیق‌تر و البته با جزئیات بیشتر حکایت نماید. از طرفی اگر چون ابن‌سینا قوت قوای محرکه را مرتبه‌ای دیگر از نبوت بدانیم، راه را برای این خرد گشوده‌ایم که هر کس به کمال متخیله یا قوت محرکه برسد، به نبوت رسیده است. در حالی که ابن‌سینا دریافت وحی از عقل فعال را از طریق عقل قدسی، انتقال آن به دیگران را با حکایت‌های دقیق متخیله قوی و اظهار معجزات را با قوه محرکه می‌داند. تمامی قوای نفسانی در کمال قوت خود خادمان قوه ناطقه‌اند. بدین ترتیب ابن‌سینا نشان می‌دهد کمال متخیله و قوای محرکه نبی با همراهی قوت عقل مرتبه‌ای از نبوت را می‌سازد.

واژگان کلیدی

نبوت، رسالت، وحی، ابن‌سینا، عقل قدسی، متخیله، قوای محرکه

۱- تاریخ دریافت مقاله: ۸۹/۳/۱۰ پذیرش مقاله: ۸۹/۷/۱

۲- دانشجوی دکتری فلسفه تطبیقی، مدرسه عالی شهید مطهری

۳- دکتری حقوق و استاد گروه حقوق دانشگاه شهید بهشتی